

Resultaten

Onderzoek naar de impact van de uitbraak van het coronavirus op het welbevinden van inwoners van de regio Noord- en Oost-Gelderland
(5^e coronapeiling, 5-11 november 2020)

Over de coronapeilingen van GGD Noord- en Oost-Gelderland

Nederland is al sinds maart 2020 in de ban van het coronavirus. GGD Noord- en Oost-Gelderland onderzoekt wat de impact hiervan is op het dagelijks leven en het welbevinden van de bevolking. Er worden vragenlijsten uitgezet via het GGD-panel en de sociale media. Er zijn inmiddels vijf coronapeilingen onder volwassenen gehouden:

- Peiling 1: 23-29 maart 2020
- Peiling 2: 23 april-3 mei 2020
- Peiling 3: 16-23 juni 2020
- Peiling 4: 7-14 september 2020
- Peiling 5: 5-11 november 2020

Daarnaast heeft GGD Noord- en Oost-Gelderland in mei 2020 een coronapeiling Jeugd gehouden.

Dit rapport beschrijft de resultaten van de vijfde coronapeiling onder volwassenen.

Bijna 3200 deelnemers

Aan de vijfde peiling hebben 3162 volwassenen (18+) meegedaan. Er is gewogen naar geslacht, leeftijdsgroep (18-45 jaar; 45-64 jaar; 65+) en subregio (Achterhoek, Midden-IJssel/Oost-Veluwe en Noord-Veluwe). Ten aanzien van deze kenmerken zijn de uitkomsten representatief voor de hele bevolking van de regio Noord- en Oost-Gelderland.

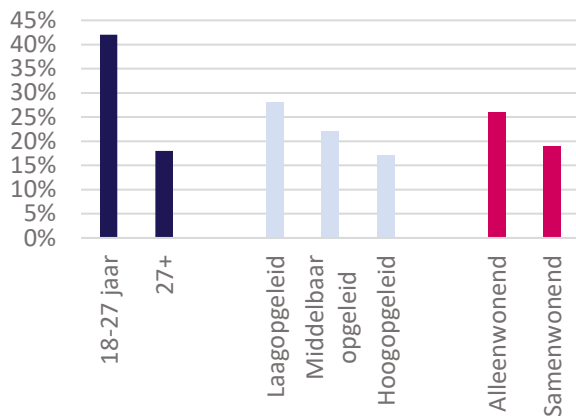
Meeste mensen geven het leven een voldoende; psychische ongezondheid toegenomen sinds begin van de corona-uitbraak

In november geeft 91% van de mensen een voldoende voor zijn/haar leven. Dat was 93% in september en is nu weer gelijk aan het percentage aan het begin van de uitbraak in maart. Het gemiddelde rapportcijfer dat mensen in november geven is een 7,2. Ouderen (65+) scoren het hoogst, namelijk gemiddeld een 7,4. Jongvolwassenen (18-27 jaar) scoren het laagst met gemiddeld een 6,8.

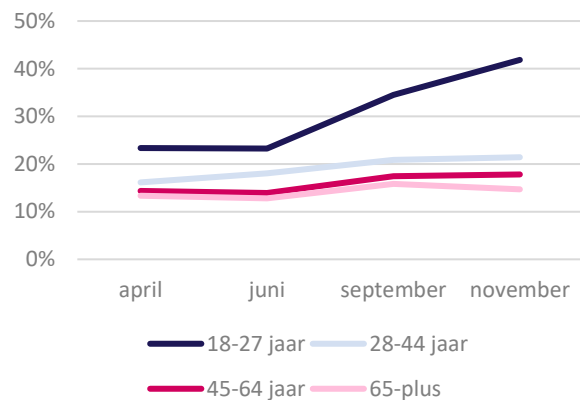
“Ik ben 97 jaar. Voel mij gelukkig, heb nog plezier in het leven! Ondanks dat ik in de wachtkamer zit.” (Man, 97 jaar)

Het percentage mensen met psychische ongezondheid is toegenomen van 15% in april tot 20% in november. Psychische ongezondheid komt vaker voor onder jongvolwassenen (18-27 jaar), laagopgeleiden en alleenwonenden (figuur 1). Bovendien zien we een sterke toename in psychische ongezondheid onder jongvolwassenen ten opzichte van de toename in andere leeftijdsgroepen: onder jongvolwassenen nam psychische ongezondheid toe van 23% in april tot 42% in november (figuur 2).

Figuur 1: Psychische ongezondheid (MHI-5) verschild tussen groepen

Figuur 2: Psychische ongezondheid (MHI-5) naar leeftijd

Gevoelens van eenzaamheid, angst en bezorgdheid stabiel gebleven

Sinds september is het aantal besmettingen opgelopen en ook de maatregelen zijn aangescherpt. Desondanks is het aandeel mensen dat gevoelens van angst (16%), stress (28%) bezorgdheid (50%) en eenzaamheid (20%) ervaart niet veranderd ten opzichte van september. Opvallend is dat vooral jongvolwassenen vaker gevoelens van angst (23%), stress (45%) en eenzaamheid (39%) ervaren.

“Ik ben vaker somber door het coronavirus met alle beperkingen die het leven momenteel heeft, met daarbij meer angst om het te krijgen of mensen te verliezen.” (Vrouw, 25 jaar)

Alleenstaanden geven ruim twee keer zo vaak aan zich eenzaam te voelen ten opzichte van mensen die samenwonen (gezin/partner/anderen) (40% vs. 17%).

Bezorgdheid zien we in alle leeftijdsgroepen terug. Redenen voor bezorgdheid, angst en stress zijn vooral terug te voeren op onzekerheid over hoelang het allemaal nog duurt en zorgen om de gezondheid van zichzelf of dierbaren.

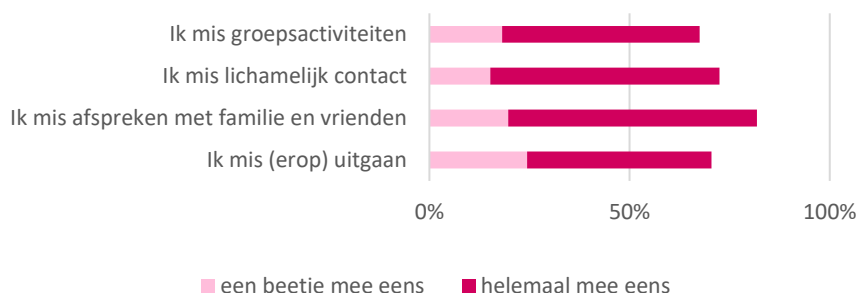
Dertig procent geeft aan met gezondheidsklachten nu minder snel naar de huisarts of een andere zorgverlener te gaan. Dit percentage is lager dan tijdens de eerste golf (39%).

Het aandeel mensen dat zich vervelt, is sinds de tweede golf toegenomen, namelijk van 16% in september naar 19% in november. Het zijn vooral jongvolwassenen die zeggen dat zij zich in deze tijd vervelen (47%). In mindere mate geldt dit ook voor mensen die alleen wonen (22%).

De meeste mensen leven zo normaal mogelijk door, maar gemis aan sociale contacten en activiteiten neemt toe

Bijna negen op de tien mensen proberen weer zo normaal mogelijk door te gaan met het leven. Dit percentage is toegenomen sinds maart (78%). Desondanks is het gemis aan sociale contacten en activiteiten toegenomen ten opzichte van de peiling van september toen de maatregelen soepeler waren. Afspreken met familie en vrienden wordt het vaakst gemist (82%),

Figuur 3: Mist sociale activiteiten

gevolgd door lichamelijk contact (72%), (erop) uitgaan (70%) en groepsactiviteiten (68%) (figuur 3).

18-44-jarigen missen afspreken met familie en vrienden meer dan de 45-plussers. (Erop) uitgaan wordt het meest gemist door jongvolwassenen (18-27 jaar).

“Sociale contacten en uitjes gaan toch steeds meer gemist worden. Het leven wordt een beetje saai.” (Vrouw, 29 jaar, alleenstaand)

Het werk gaat vaak weer door, maar er is ook verlies van werk en inkomen

Acht op de tien werkenden geven aan dat het werk gewoon doorgaat. Van maart tot september nam het aandeel werkenden dat (vooral) thuis werkt af van 39% naar 26%. Dat aandeel is nu weer gestegen naar 34%. Eén op de vijf thuiswerkers heeft moeite met thuiswerken. Zes procent van de deelnemers is door de coronacrisis het werk gedeeltelijk kwijtgeraakt en 2% is het werk helemaal kwijtgeraakt. Vier procent maakt zich zorgen om zijn/haar werk te verliezen. Dat was in september nog 7%. Voor 11% van de respondenten geldt dat door corona zijn/haar financiële situatie is verslechterd. Dit geldt vooral voor jongvolwassenen (18%) en het minst vaak voor 65-plussers (6%).

“Ik ben werkloos geworden vanwege de crisis, zit nu thuis opgesloten, slechte vooruitzichten.” (Man, 49 jaar)

Knelpunten in zorg en onderwijs

Bijna een kwart van de respondenten werkt in de zorg. 61% van hen ervaart knelpunten bij het werken in de zorg. Dat gaat vooral om tekort aan personeel en de hoge werkdruk.

‘Overbelasting en uitzichtloosheid. Tijdens de eerste golf is er zo hard gewerkt, daarvan ben ik nog niet bijgekomen. En nu gaat het circus weer van vooraf aan beginnen. Dat is zowel geestelijk als lichamelijk zwaar. (Zorgmedewerker, 36 jaar)

Een op de zes respondenten is mantelzorger. Van hen ervaart 56% belemmeringen bij het bieden van de zorg. Het gaat dan vooral om het niet (goed) afstand kunnen houden en de angst om de zorgvrager te besmetten.

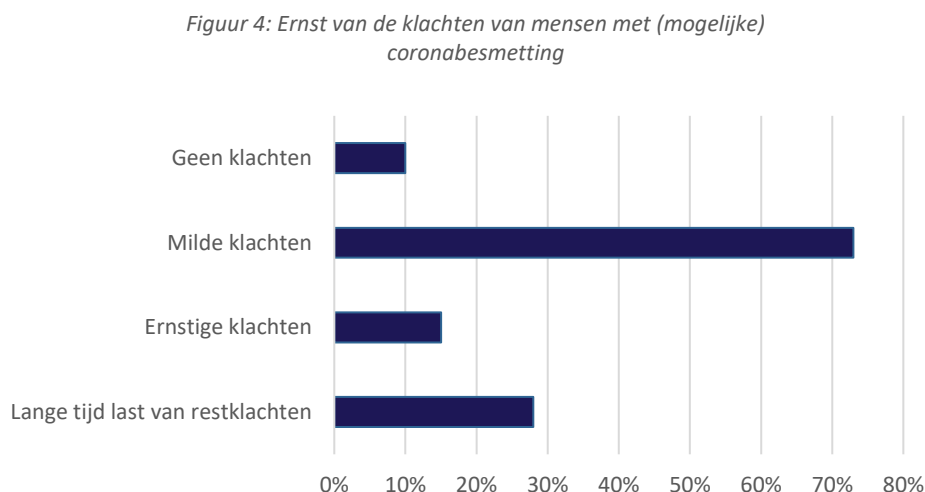
Ongeveer een op de tien respondenten werkt in het onderwijs. Van hen ervaart 73% knelpunten. Respondenten die in het basisonderwijs werken missen vooral het (fysiek) contact met ouders en vinden het lastig om voldoende afstand te houden. In het voortgezet onderwijs wordt het houden van afstand als belangrijkste knelpunt ervaren en daarnaast het online werken. In het MBO, HBO en op de Universiteit worden met name het online werken/lesgeven en het missen van de contacten met studenten en collega's genoemd.

“Het lesgeven op anderhalve meter is een uitdaging en tijdens lesgeven ook de thuiszitters meenemen is een al even grote uitdaging.” (Docent voortgezet onderwijs, 49 jaar)

Meer dan een kwart van de mensen die corona (denken te) hebben gehad, heeft nog restklachten

Drie procent van de respondenten is in de afgelopen 10 maanden positief getest op het coronavirus. Zeven procent denkt te zijn besmet, maar bij hen is dat niet bevestigd door een test.

Van de mensen die (denken) besmet (te) zijn geweest, had 73% milde klachten en 15% ernstige klachten. Opvallend is dat 27% aangeeft langere tijd last te hebben (gehad) van restklachten (figuur 4).

Besmette mensen die in de risicogroep vallen (door een chronische aandoening) rapporteren vaker

ernstige klachten dan besmette mensen die niet in de risicogroep vallen. Opvallend is dat mensen uit beide groepen even vaak aangeven langere tijd last te hebben (gehad) van restklachten.

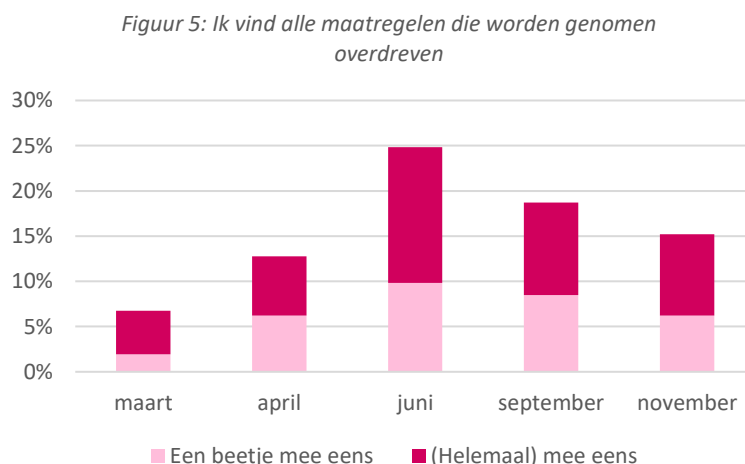
Van de mensen met een bevestigde coronabesmetting is 10% opgenomen geweest in het ziekenhuis.

Met de toename in besmettingen worden maatregelen beter opgevolgd

Met het toenemen van het aantal besmettingen, zien we dat in november het draagvlak voor de maatregelen groter is geworden. De groep mensen die vindt dat alle maatregelen overdreven zijn, is kleiner geworden (15%). In juni, toen het aantal besmettingen laag was, was deze groep het grootst (25%) (figuur 5).

In november geven 6 op de 10 respondenten aan dat ze vinden dat er voldoende maatregelen worden genomen. 29% vindt dat er te weinig maatregelen zijn. Deze groep is groter dan in september (17%) en juni (8%).

“Er had eerder ingegrepen moeten worden. Er moet meer leiderschap gepakt worden. En betere handhaving, een gedeelte houdt zich niet aan de regels.” (Man, 35 jaar)

We zien dat het in november meer mensen lukt zich aan de maatregelen te houden dan in september. Zo geeft in november 67% aan dat het (zeer) goed lukt om de anderhalve meter afstand te houden terwijl dit in september nog slechts 46% was (tabel 1). Vrouwen en ouderen houden zich over het algemeen beter aan de maatregelen dan mannen en jongeren.

Tabel 1: Aandeel respondenten dat aangeeft dat het (zeer) goed lukt om zich aan onderstaande maatregelen te houden

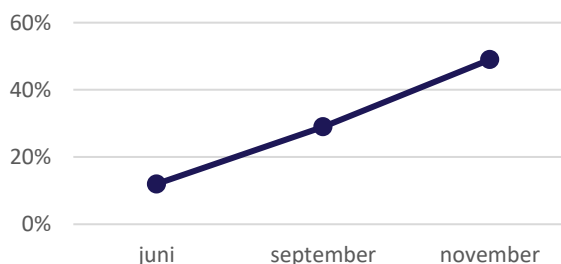
	maart	april	juni	september	november
Was je handen vaak en zorgvuldig	-	80	66	65	69
Hoest en nies in je elleboog	-	82	74	76	80
Gebruik papieren zakdoeken	-	-	74	77	76
Schud geen handen	-	98	94	93	96
Werk zoveel mogelijk thuis	60	-	56	53	63
Houd 1,5 meter afstand	74	72	47	46	67
Blijf thuis bij verkoudheid	80	83	79	74	79
Vermijd drukte	-	-	72	65	83
Ontvang maximaal 6 personen thuis	-	-	-	84	-
Ontvang maximaal 3 personen thuis (vanaf 4/11 maximaal 2)	-	-	-	-	85
Doe zoveel mogelijk <u>alleen</u> boodschappen					88
Draag een mondkapje in openbare ruimten	-	-	-	-	91

Bereidheid tot testen neemt verder toe, maar de helft van de mensen met klachten laat zich niet testen

Achttien procent van de respondenten heeft in de twee weken voorafgaand aan het onderzoek last gehad van milde of ernstige griepachtige verschijnselen (zoals koorts, keelpijn, verkoudheid en/of hoesten). Van deze groep heeft 49% zich laten testen. Dit is een aanzienlijk groter deel dan in juni en september, toen respectievelijk 12% en 29% van de mensen met klachten zich liet testen (figuur 6). Desondanks heeft 51% zich niet laten testen bij klachten.

De meest genoemde redenen hiervoor zijn: de klachten waren te wijten aan iets anders, zoals hooikoorts (56%); de klachten waren niet ernstig genoeg (52%) of de klachten waren snel weer over (45%). 'Ik ben al een keer getest' was voor 11% een reden om bij klachten niet te laten testen, een ruim twee keer zo grote groep als in september.

Figuur 6: Laat zich testen bij klachten

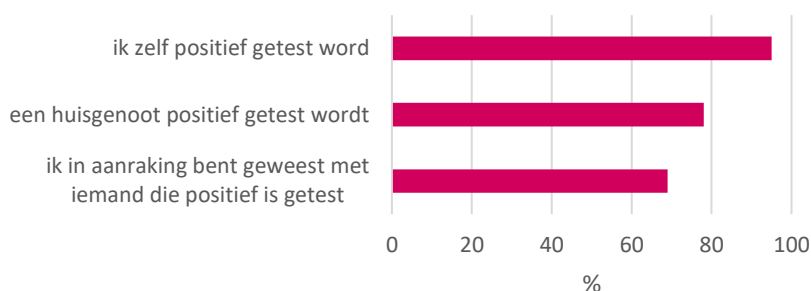

Acht op de tien mensen hebben zich laten testen in een teststraat van de GGD. Daarnaast heeft 15% zich (ook) laten bij een (snel)testlocatie van het werk. Drie procent heeft zich (ook) laten testen bij een commerciële (snel)testlocatie. Zeven procent geeft aan zich (ook) ergens anders te hebben laten testen, zoals bij de huisarts of in het ziekenhuis. De meest genoemde redenen waarom men zich ergens anders heeft laten testen dan bij de GGD zijn dat men daar sneller terecht kon, de werkgever dit regelde (soms verplicht) of er op het werk werd getest (voornamelijk het ziekenhuis).

Bereidheid tot quarantaine neemt toe en is het grootst wanneer iemand zelf positief is getest

Bij een positieve test van hem of haarzelf, geeft 95% aan in quarantaine te willen gaan. In september was dat nog 92%. Bij een positieve test van een huisgenoot geeft 78% aan bereid te zijn in quarantaine te gaan (74% in september). Wanneer men in aanraking is geweest met iemand die een positief testresultaat heeft ontvangen, is 69% bereidwillig tot quarantaine (62% in september) (figuur 7).

Figuur 7: Ik ben bereid in quarantaine te gaan als...

Van de mensen die positief zijn getest, is 82% daadwerkelijk in isolatie gegaan voor minimaal 7 dagen en tenminste tot 24 uur nadat de laatste klachten zijn verdwenen.

Op de vraag wat zou helpen om in quarantaine te gaan, zijn de vaakst genoemde suggesties: sneltesten, zodat je sneller weet of je in quarantaine moet; juiste en eenduidige informatie van instanties; ervoor zorgen dat voorzieningen (zoals boodschappen, zorg voor huisdier) goed geregeld worden en dat de werkgever het toelaat om in quarantaine te gaan.

“Gelijke monniken, gelijke kappen. Ik hou me aan de regels, verwacht ik het ook van mijn burens, collega, werkgever, medemens. Maar er zijn er zoveel die er een loopje mee nemen.” (Vrouw, 34 jaar)

De helft van de respondenten is bereid zich te laten vaccineren, ruim een derde weet het nog niet

De helft van de mensen geeft aan zich te willen laten vaccineren. Iets meer dan een derde weet het nog niet. De bereidwilligheid voor vaccinatie is afgenomen t.o.v. juni toen 60% nog bereid was om zich te laten vaccineren. 65-plussers zijn het meest bereidwillig om zich te laten vaccineren (69%), de groep 28-44-jarigen het minst (35%). De vaakst genoemde reden om zich niet te laten vaccineren is ‘twijfel aan de veiligheid van het vaccin’. Dit wordt genoemd door 71% van de mensen die zich niet willen laten vaccineren of het nog niet weten. NB: ten tijde van dit onderzoek waren berichten van diverse farmaceutische bedrijven over de werking van hun vaccin nog niet in de media verschenen.

“Ik zal niet de eerste zijn om me te laten vaccineren, maar als een grote groep het heeft laten doen en er zijn geen problemen, dan vind ik het geen probleem” (Vrouw, 49 jaar)

Wie zijn de respondenten?

Voor dit onderzoek is een online vragenlijst voorgelegd aan het GGD-paneel ‘NOG Beter Weten’. Daarnaast is de vragenlijst ook uitgezet via sociale media. Er hebben 3162 mensen meegedaan aan de 5^e peiling.

- 58% is vrouw, 42% is man
- 19% is 18 tot 45 jaar, 42% is 45 tot 65 jaar, 38% is 65-plus
- 9% is laagopgeleid, 44% middelbaar opgeleid en 47% hoogopgeleid
- 40% komt uit de regio Midden-IJssel/Oost-Veluwe, 38% uit de Achterhoek en 22% uit de Noord-Veluwe
- 84% woont in een meerpersoonshuishouden en 16% is alleenstaand

Er is gewogen naar geslacht, leeftijdsgroep en subregio. Ten aanzien van deze kenmerken zijn de uitkomsten representatief voor de hele bevolking van de regio Noord- en Oost-Gelderland.

Informatie en nuttige links

- ✓ Website [actuele informatie over het coronavirus van GGD NOG](#)
- ✓ [Actuele situatieschets COVID-19](#) Noord- en Oost-Gelderland
- ✓ [Coronadashboard Rijksoverheid](#)
- ✓ [Handelingsperspectief](#) van het Trimbos instituut voor beleidsmakers, bestuurders en andere professionals m.b.t. mentaal gezond de crisis door
- ✓ [Het nieuwe coronavirus en leefstijl](#). Website van het Loket Gezond leven (RIVM) met diverse leefstijladviezen
- ✓ Tips voor Vitaal [Thuiswerken](#)
- ✓ Bij klachten: blij thuis en laat je [testen](#) (Website Rijksoverheid)
- ✓ [Steunpunt Coronazorgen](#) met tips voor burgers over hoe je met je gevoelens en zorgen kan omgaan

GGD Noord- en Oost-Gelderland, 24 november 2020
Team Advisering Publieke Gezondheid
e-mail: onderzoek@ggdnog.nl